

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מתני' אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של ישוב ... ועור האנקה והכח והלטאה והחומט.....1
- ב. וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם.....2
- ג. דבר תורה עור אדם טהור ומה טעם אמרו טמא גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין.....2
- ד. כמה גמל הרכה ... כל זמן שלא טענה בעי ר' ירמיה הגיע זמנה לטעון ולא טענה מהו בעי אביי לא הגיע זמנה לטעון וטענה מהו תיקו.....3
- ה. הילך אין לא הילך לא ... אוזן חמור שטלאה לקופתו טהורה טלאה אף על גב דלא הילך לא טלאה הילך אין לא הילך לא כמה כדי עבוד ... ארבעת מילין
- ו. לגבל ולתפלה ולנטילת ידים ארבעת מילין.....3

דף קכב.

א. מתני' אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של ישוב ... ועור האנקה והכח והלטאה והחומט

כבר התבאר במסכת זבחים דף כח. שיש שעורותיהם¹ כבשרם בין לאיסור אכילה בין לטומאה², והם עור האדם, ועור החזיר של ישוב³, ועור חמוטרת כלומר דבשת⁴ של גמל שלא טענו עליו משא מעולם, ולא הגיע למשא שעדיין היא רכה, ועור בית הבושת שסמוך לבית הרהם של נקיבה, ועור שתחת האליה כלומר עור רך שבזנב לצד הגוף שאין שם שער, ועור השליל כלומר

¹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ד הלכה כא, והלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה ט
² שיטמא עורן אפי' אחר שהופשט, ואפי' בלי צירוף אוכל ממש, ואפי' טומאת נבילות מטמא. תפא"י שם יט
³ אבל עור חזיר הבר, עורו קשה ואינו נאכל.
⁴ רמב"ם פיה"מ פ"ט מ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עובר שנמצא במעי בהמה שנשחטה, ועור האנקה והכח והלטאה והחומט⁵, כל אלו העורות⁶ כשהן רכות הרי הן כבשר לכל דבר בין לאיסור אכילה בין לטומאה. ומטמאין מן הנבילה.

ב. וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם

עורות אלו⁷ הנזכרים אם עיבדן או הלך בהן כדי עבודה הרי אלו טהורים, כמו שיבואר להלן

ג. דבר תורה עור אדם טהור ומה טעם אמרו טמא גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין

עור האדם⁸ כבשרו כמו שהתבאר, ואם עבדו כל צרכו או הילך בו כדי עבודה הרי זה טהור מן התורה, אבל מדבריהם מטמא בכזית כבשר המת גזירה שלא להרגיל בני אדם לעבוד עורות האדם וישתמשו בהן⁹.

⁵ תרגום שמותיהם איננו וודאי אנקה, לדעת רש"י (כאן), היא הקיפוד; והכח איננו ידוע; והלטאה, לדעת רש"י (כאן), כמשמעותה היום; (תרגום יונתן ושממיתא וכן כתב בערוך [דף קמ"ה ט"ד ערך שממיתא] שממיתא, ובמשלי (ל, כ"ח) שממית בידיו תתפס והיא שפין בלשון אחר, ובערוך [דף ס"א ט"א] סממית הביא הגירסא סממיתא בסמך, ונזכר בשבת (ע"ז א), ופחדה ואימתה על העקרב, וזה השרץ יתנועע זנביה מאד אחר התיבתו כן כתב הרמב"ם בפירוש המשניות אהלות (פ"א מ"ו) והביאו התוס' יום טוב (שם), וכן כתב רש"י בחולין (כ"א ע"א ד"ה כזנב) ובבא בתרא (קמ"ב ע"א ד"ה ומשני), ועיין עוד סנהדרין (ק"ג א) אמון העלה סממית, ועיין ספר נתינה לגר [שמיני י"א, ל ד"ה והלטאה] והחמט, לפי רש"י (חגיגה יא ע"א), הוא שבלול. אך מחולין קבח ע"ב נראה, שכל השרצים האמורים כאן הם בעלי חוליות; שהרי סימנם, שיש להם "בשר גידים ועצמות"; ואילו השבלול הוא בהחלט ממחוסרי החוליות; ונמצא, שקשה לומר, שהוא הקרוי כאן "חמט". רש"ר הירש ויקרא פרק יא פסוק כט (פרשת שמיני)

⁶ ואף על גב דבההיא מתניתין מני בהדי הנך עור ראש העגל הרך ועור הפרסות השמיטם רבינו פה ובפ"ד מהמ"א משום דאמרינן בפרק הנזכר ובפרק אלו טרפות (דף נ"ה) דיחידאה היא. כס"מ שם ועיין מעשה רקח שם

⁷ שם ברמב"ם שאר אבות הטומאה

⁸ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ג הלכה יא

⁹ ולפי"ז יבואר דבמאכ"א הזכיר הרמב"ם בעורותיהן כבשרן עור האדם ושם לא כתב דין אם עבדו והל' שאבה"ט לא הוגיר עור האדם והוא משום דהתם כתב דאם עבדו טהור וזה לא שייך גבי אדם מדרבנן כמבואר הכא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ד. כמה גמל רכה ... כל זמן שלא טענה בעי ר' ירמיה הגיע
זמנה לטעון ולא טענה מהו בעי אביי לא הגיע זמנה לטעון
וטענה מהו תיקו**

אי זו היא¹⁰ חטוּטרת רכה של גמל כל זמן שלא טענה, הגיע זמנה לטעון ולא
טענה או שטענה קודם שיגיע זמנה הרי זה ספק.

דף קכב:

**ה. הילך אין לא הילך לא ... אוזן חמור שטלאה לקופתו
טהורה טלאה אף על גב דלא הילך לא טלאה הילך אין לא
הילך לא כמה כדי עבוד ... ארבעת מילין**

מה שהתבאר שעורות אלו¹¹ הנזכרים אם עיבדן או הלך בהן כדי עבודה
הרי אלו טהורים כמה הוא כדי עבודה ארבעה מילין, כלומר שיהלך עליהן
ברגל משך זמן שאפשר להלך בו ארבעה מילין הלך בינוני¹². וי"א¹³
שאפילו אם שטחה כדי לילך בה כשיעור ארבעה מילין נחשב שעבד בה.

וכן אם עשה בהן מעשה שביטלן טהורין אף על פי שלא הלך בהן כדי עבודה.
ביצד אוזן חמור שטלאה לכפיפתו טהורה.

ו. לגבל ולתפלה ולנטילת ידיים ארבעת מילין

¹⁰ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה שם

¹¹ שם ברמב"ם שאר אבות הטומאה

¹² פיה"מ שם

¹³ כן דייק בתויו"ט שם מהר"ב ורש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לא יעשה¹⁴ אדם עיסתו בטומאה לכתחלה אלא יזהר וישתדל ויטהר הוא וכליו וצריך לטרוח עד מרחק ד' מילין לילך למקוה¹⁵ לטהר הוא וכליו¹⁶, או שישכור גבל שיגבל לו בטהרה, כדי להפריש חלה טהורה. וי"א¹⁷ שב"ז דוקא כשהולך בדרך בלא"ה, אבל אם יושב בביתו או שהולך בדרך וצריך לחזור לאחוריו אין חייב לחזור אלא עד מיל ולא יותר.

היה בינו¹⁸ ובין המים יתר על ד' מילין¹⁹, יעשנה בטומאה ויפריש חלה טמאה²⁰. אבל ד' מיל בצמצום חייב ללכת למבול, ואם נהר שאינו כשר למבילה מפסיק אין חייב אפי' פחות מד' מילין.

כבר התבאר בברכות דף טו. ופסחים דף מז. שאם אין לו מים מזומנים לפניו²¹, צריך לחזור אחריהם עד פרסה, שהוא ד' מיל – 72 דקות, כשיודע בודאי שימצא שם מים, לצורך נקיון ידים לתפילה או נטילת ידים לסעודה

¹⁴ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ח הלכה יא

¹⁵ אול ללכת לגבל בטהרה

¹⁶ וה"ה אם א' מגבל עיסת אחרים בשכר וכלי בעה"ב טמאין עד ד' מילין הטריחוהו רבנן לילך למקוה להטביל כליו כדי שיעשה בטהרה כמבואר ברש"י פסחים מ"ו א' חולין קכ"ב ב' ועי' ר"י קורקוס שגם רבנו מודה לפי זה ואם בעה"ב רוצה להוסיף לו דמים בשביל שילך למבול צריך לילך גם יותר מד' מיל. כמבואר ברש"י חולין שם וכ"כ עה"ש סי' שכ"ב ס"ד

¹⁷ תוס' בפסחים מ"ו א' ובחולין קכ"ב ב' וכן הביאו שאר הראשונים שם בשם הר"ח והערוך וכ"ה בירו' פ"ב דחלה ה"א וכ"כ רבנו בפיה"מ וכ"כ המאירי כאן

¹⁸ שרך אמונה שם עז מהירושלמי

¹⁹ או שהוא טמא בטומאה שאין זמן טבילתו עדיין והוא בשדה ואין מוצא שלית להפריש בטהרה וכן אם נטמא הקמח שה' באהל המת וכיו"ב. עיין דרך אמונה שם עח שם

²⁰ ואל יעשנה פחות מכשיעור שאסור לעשות עיסתו פחות מכשיעור אם יש לו עיסה גדולה וכנ"ל פ"ו הט"ז וזו דעת רבנו כמ"כ בחזו"א לקומים לזרעים סי' ג' סק"י אבל דעת הרמב"ן והרשב"א בפסקי חלה ש"ב והמאירי והתשב"ץ ח"ב סי' רצ"א פ"ד והרע"ב וכ"כ רבנו בפיה"מ ועוד ראשונים שמוטב שיעשנה פחות מכשיעור [או שילוש במי פירות לדעת הפוסקים לעיל פ"ו ה"ב] ואל יעשנה בטומאה ודוקא בא"י אבל בחו"ל כיון דנאכלת בטומאה יעשנה בטומאה ומשמע דבא"י אף בזה"ז יעשנה קבין וצ"ע ועי' בפסקי חלה להרשב"א ז"ל ומובא בב"י ליו"ד סי' שכ"ד משמע קצת דגם בזה"ז בא"י יעשנה בטומאה וכן הבין באו"ש כאן מדברי הרשב"א ע"ש וכ"כ המאירי וכ"כ הרדב"ז. והמנהג לעשות בטומאה ואפשר שהוא כדעת רבנו ולהסוברים שיעשה פחות מכשיעור היינו שיחלק לקבין קודם נתינת המים שאם יערב ה' רבעים במים כבר הוא חייב להפריש חלה מדרבנן וכבר גרם טומאה לחלה, ומיהו אם כבר נתן מים ועכשיו א"א לו לגמור בטהרה נמי חייב לחלק כדי שלא לגרום טומאה לחלה דאורייתא ואף על גב דעתה ג"כ חייב להפריש מדרבנן וחלה זו שהוא מפריש הוי חלה דאורייתא מ"מ כיון דעתה רשאי לאכול כל העיסה מה"ת כי מגלגלה בטומאה חשיב גורם לטומאת חלה מיהו אם זה עיסה גדולה והטירחא לחלקה לקבין יותר מהטירחא לילך ד' מילין יכול לעשותה בטומאה לכ"ע.

²¹ שו"ע ונו"כ צב ד, קסא א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

או לצורך דבר שטיבולו במשקה, אבל בספק אינו צריך²². ורק כשהולך בדרך והמים נמצאים לפניו, אבל אם צריך לחזור לאחוריו או לסטות מדרכו למקום מים אם יש מים בתוך מיל, מרחק 18 דקות חוזר. ומיל עצמו דינו ביותר ממיל ויותר ממיל, אינו חוזר.

גם הנוסע ברכב²³, משער לפי זמן זה של 72 דקות לפניו, ו – 18 דקות לאחוריו או אם סוטה מנתיב נסיעתו²⁴.

היושב בביתו דינו כחוזר לאחוריו ואינו מחויב מחוייב לטרוח אחר מים אלא פחות ממיל. ואינו מחוייב לנסוע בתחבורה צבורית²⁵ אם עליו להוציא הוצאות כדי להגיע למקום מים, אך אם אין הנסיעה עולה לו כגון שיש לו "חפשי חדשי" וכדומה, מחוייב לחזור עד ל18 דקות הגעה.

ובשאינו צריך לחזור או לחזור אחר המים, יעטוף שתי ידיו במפה או כל דבר אחר ואוכל את הפת או דבר שטיבולו במשקה, ואם אינו יכול, יעטוף ידו האחת, ואם אין לו מפה יאכל ע"י סכו"ם או יעטוף את הלחם עצמו²⁶.

אם מתירא שיעבור זמן התפלה אין לו לחזור אז אחר מים שמא יעבור הזמן, אלא ינקה ידיו בצרור, או בעפר, או בכל מידי דמנקה.

וכן לק"ש אסור לו להמתין עד שימצא מים אם יש חשש שמא יעבור הזמן. אלא ינקה ויקרא. ויש הרבה פוסקים שסוברין שבק"ש תיכף משהגיע התחלת זמנה אם אין לו מים, מנקה. ויקרא ולא ימתין על מים.

ואם הוא במקום שיש שם עשרה שמתפללים, ואם יחזור אחר מים יפסיד תפלה בצבור. א"צ לחזור. וינקה במידי דמנקה.

אם נגע בטיט ורפש אחר שנטל ידיו, יש להחמיר לכתחלה, שדינם כנגע בדבר מלוכלך.

²² ולאכילה עיין בח"א שכתב דוקא אם הוא רעב הרבה ובחידושי הריטב"א [שנדפס כעת] על פסחים בדרף מ"ו משמע דאפי' בודאי שלא ימצא מים ג"כ אין להקל בסתמא רק כשהוא צריך לזה הרבה כגון שהוא חלוש מפני טורח הדרך וכיו"ב. ביאור הלכה סימן קסג סעיף א ד"ה אם אין

²³ בה"ל שם ד"ה ברחוק

²⁴ מ"ב צ ס"ק ג

²⁵ שו"ת אבני ישפה ח"ב סי' י"א

²⁶ מ"ב שם ס"ק ז, שו"ת צי"א ח"ה סי' ז, שו"ת אבני ישפה ח"ב סי' י"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הנוסע בתחבורה ציבורית, אין חייב לרדת ממנה כדי לחפש אחר מים, ואפילו לא
יפסיד 72 דקות מזמנו, מ"מ הרי יפסיד דמי הנסיעה, וכמו"כ אם מתבייש ומתבזה בכך
אין חייב לשאול משאר אנשים הנוסעים עמו אם יש להם מים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

